

Csernák Árpád LÁZÁR

(Színjáték tizenkét képben, elő- és utójáttékkal)

Kállai Klára és dr. Oláh Andor emlékére

Személyek: Férfi
Nő
Férfi felebarátai (A,B,C)
Házfelügyelő
Ügynök
Orvos
Műtős
Bohóc

(Sötét. **Nemes Nagy Ágnes** hangját lehet hallani.)

Amint lassan felült, balvállá-tájt
egy teljes élet minden izma fáj.
Halála úgy letépve, mint a géz.
Mert feltámadni éppolyan nehéz.

ELŐJÁTÉK

(Fékcsikorgás, karambol-zaj, szirénázás, rohanó léptek. **MŰTÖS** kerek mütös-kocsin a sérült **FÉRFIT** keresztül tolja a színen, eltűnnek egy ajtó mögött. Erősített mélylégzés, szívhangok, az ajtó fölött kivilágosodik egy tábla, rajta ez a felirat olvasható: **MŰTÉT VAN! CSENDET KÉRÜNK! GONG.**)

1. kép

(Szín: sötét szoba, kopott, öreg bútorok, néhány cserép virág, lehúzott redőnyök. Bal oldalt egy rekamién fekszik **NŐ**, háttal a közönségnek, csak hosszú haja látszik. Jobb oldalt az erkélyajtó keresztfáján lóg **FÉRFI**. Kintről megismétlődő, egyre erősödő kopogás.)

A hangja: Engedj be!

B hangja: Mi vagyunk itt, a barátaid!

A hangja: Jó hírt hoztunk!

C hangja: Örülni fogsz! (Dörömbölés)

A hangja: Miért nem engedsz már be bennünket?!

C hangja: Nem érted? Örülni fogsz!

B hangja: Nem akarsz örülni?

(Csend.) Te mondd mindig: az ember öröme született.

C hangja: (normál) Lehetséges, hogy elaludt?

B hangja: Biztosan nincs itthon.

A hangja: Nem létezik. Ilyenkor mindig itt honosított lenni.

B hangja: Hátha pont ma nincs itthon.

A hangja: Az nem létezik. Mostanában mindig itthon van. Bezárkózik. Fél.

(Dörömbölés.) Nyisd már ki te barom!

C hangja: Nyugodtan nyisd ki. Ne félj!

B hangja: Mitől is félnél? Hiszen a barátaid vagyunk.

A hangja: Nem használ ennek a szép szó!

(Vad dörömbölés, ajtó rugdosás.) Nyisd már ki te féreg! Vagy rád törjük az ajtót!

C hangja: Már Örömet sem szerezhet neked az ember?!

B hangja: Kénytelenek leszünk erőszakoskodni! Bár ez, tudod mennyire távol áll tőlünk.

A hangja: Túl finom szavakat használsz. Süket ez! Be kell törni az ajtót!

B hangja: Gyerünk! (Egy test csapódik az ajtónak.)

C hangja: Egyszerre! Majd intek! Elkészülni, vigyááázz, rajt!

(Nagy reccsenés, három egyforma álarcban lévő fekete felöltős, fekete kalapos alak zuhan be.)

Mindegyiken kesztyű, mindegyik kezében erős-fényű, csöves zseblámpa, másik kezükben revolver, illetve kés, illetve balta. Meglátják a felkötött FÉRFIT.)

- A:** Már megtette maga. Ki hitte volna?
B: Úgy látszik ő is jobbnak látta.
C: Így nekünk is jobb:nem kellett ölnünk.
B: Csak akartunk, de az nem számít.
A: (*Leveszi a kalapját.*) Miért is akartuk megölni?
B: (*Leveszi a kalapját.*) Mert útban volt.
C: (*Leveszi a kalapját.*) Hogy több jusson nekünk.
B: De hiszen ez alig evett. A légynek sem ártott. Egyszer kiengedett az ablakon egy darazsat. Azt mondta: ennek is joga van az élethez.
A: Annál gyanúsabb. Titkon készült valamire.
C: Honnan tudod?
A: Nem tudom, csak gondolom.
C: Te készülsz valamire?
A: Nem.
C: Akkor miből gondolod, hogy ő készült valamire?
A: Ritkán lehetett köztünk látni.
B: Lehet, hogy félt tőlünk.
C: Tőlünk? Ugyan. Miért?
B: Fogalmam sincs. Lehet, hogy bolond volt.
C: Nem volt bolond, csak voltak elvei.
A: Akkor miért lógatta fel magát?
B: Biztosan jobbnak látta így. Az ember mindig a jót választja. Ő mondogatta ezt mindig.
C: És most jobb így?
B: Neki biztosan.
A: És nekünk?
C: Nekünk is. Egytel kevesebb.
B: De hiszen mindig azt mondtuk, hogy a barátai vagyunk.
A: Azt úgysem vette komolyan.
C: Ez abból is látszik, hogy felkötötte magát.
B: Na, akkor menjünk. (Mindhárman *elindulnak, észreveszik Nőt, megfordulnak.*)
A: Jó nőnek látszik.
B: Biztosan ennek a hülyének a szeretője volt.
C: Ki sem néztem volna belőle.
A: Biztosan alszik.
B: Ilyen mélyen?
C: Fáradt.
A: Mielőtt ez a majom felkötötte magát, lehet, hogy meg...
B: Nem kéne meg...
C: Nem veszitek észre, hogy milyen izléstelenek vagytok? Összevesztek egy hullának a nőjén,

és képesek lennétek a tetem jelenlétében meg...

- B:** Jaj de finnyás vagy.
A: Nekünk is lehet valami örömünk... (*A és B elindulnak Nő felé.*)
B: Na, ki lesz az első?
A: An-tan-té-nusz-szó-ra-ka-ténusz.szó-ra-ka-ti-ke-tu-ka-a-ia-ba-la...
C: (Nőre lő.)
B: Mit csináltál?
A: Elrontottad a játékunkat!
C: Én impotens vagyok.
B: Ezért még számolunk!
A: De most pucoljunk, mert a lövést meghallhatták. (Mindhárman *el.*)

2. kép

(*Csend. Férfi két karja lassan megmozdul, kioldozza a köteléket, puhán földet ér, forgatja a fejét, masszírozza a nyakát.*)

FÉRFI: Kényelmetlen volt, dehát sokat kibír az ember, ha nagyon akar élni. Nem volt más választásom. Ha életben találunk, megölnék. Így egyszer s mindenkorra vége. Azt is elfelejtik, hogy valaha éltem. Ezek hideg fejjel, előre megfontolt szándékkal meg akartak ölni. Én azt hiszem, soha nem tudnék megölni senkit. Esetleg magamat. De az sem valószínű. Ahhoz az kellene, hogy már semmit ne várjak, ne érezzem azt, hogy veszítek valamit, dehát sohasem tudhatja az ember előre, hogy miről marad le. Valami mindig történhet. Valami csoda. Na igen. Minden ember csodára vár. Persze nem olyan csodára, hogy szárnyai nőnek vagy narancsfává változik, hanem valami egészen másra... esetleg egészen parányi változásra, amely felér egy csodával, mert attól kezdve minden megváltozik körülötte. Én milyen csodára várok? Miért nem kötöttem fel magam igazán? Mert hátha...! Mi?! Mi történhet? Itt élek majd négy fal között, ha ezt egyáltalán életnek lehet nevezni... de meddig? Igaz, élelmet, olvasnivalót összegyűjtöttem annyit, hogy nyolc-tíz évig nem lesz rá gondom, de mi lesz aztán? És addig? Mi történhet addig? Mire számíthatok? El kell jönni egy olyan időnek, amikor nem lesz szükség karhatalomra, fegyverekre, az állam megszünteti önmagát, és mindenki önmaga vezérévé válik. Ezt olvastam... és akik ilyeneket írtak,

azok valóban hittek abban, hogy eljön egy olyan korszak... és meghaltak úgy, hogy ez a korszak nem jött el. Keresztre feszítették, agyonlőtték, máglyán megégették, kerékbe törték őket, a legfondorlatosabb fizikai és lelki kínzási módokat találták ki és használták ellenük, de ők az utolsó pillanatig hittek. A hit tartotta őket életben, de ezért is kellett meghalniuk. Hit nélkül nem élhet az ember! Amíg az ember hisz, addig élni akar. Élni akarok!

3. kép

(Ajtónyikorgás. *Belép Házmaster egy zseblámpával a kezében. Fején hálósapka, esetleg bajuszkötő, lábán papucs.*)

HÁZMESTER: Elnézést a zavarásért...

FÉRFI: Semmi nem történt.

HÁZMESTER: Nyitva volt az ajtó.

FÉRFI: Tudom. Rossz a zár.

HÁZMESTER: Mintha egy lövést hallottam volna. Gondoltam megnézem.

FÉRFI: Semmi nem történt. Hány óra?

HÁZMESTER: (órájára néz) Fél három.

FÉRFI: Megkínálhatom valamivel? Van néhány évre való konzervem.

HÁZMESTER: Köszönöm, nem szoktam ilyen korán reggelizni, és ilyen későn vacsorázni. Miért vett ennyi konzervet? Annak is felmegy az ára?

FÉRFI: Nem tudom. Én meghaltam.

HÁZMESTER: És minek egy hullának ennyi konzerv?

FÉRFI: Csak a külvilág számára haltam meg.

HÁZMESTER: Érdekes, mi egymással beszélgetünk.

FÉRFI: Ez miért érdekes? Mondom, hogy nem haltam meg ténylegesen... még funkcionálok.

HÁZMESTER: Azt látom. De az élő emberek sem szoktak egymással beszélgetni, csak mindenki mondja a magát.

FÉRFI: A másik meg hallgatja.

HÁZMESTER: Aztán fordítva. Teóriákat gyártunk, mentségeket keresünk saját bűneinkre... Ha két ember kerül egy csónakba, az egyik előbb-utóbb kapitány lesz vagy hull.

FÉRFI: De mindenképpen magára marad.

HÁZMESTER: Már születésünk pillanatában magunkra maradunk. A többi látszat. Az a kilenc hónap ott az anyaméhben, az életünk első és utolsó kilenc hónapja, amikor igazán

együtt vagyunk valakivel. Utána ezt az állapotot keressük, hajszojzuk egy életen át.

FÉRFI: Van felesége?

HÁZMESTER: Volt. Most csak egy papaga|om van, de az is sokat beszél.

FÉRFI: Észrevenné valaki, ha meghalna?

HÁZMESTER: Miből gondolja?

FÉRFI: Csak kérdezem.

HÁZMESTER: A Csaba biztosan észrevenné.

FÉRFI: Ki az a Csaba?

HÁZMESTER: A papaga|om.

FÉRFI: Ügy értem, ember. Van olyan ember, aki észrevenné?

HÁZMESTER: Előbb-utóbb észrevennék, egy házmaster fontos személyiség.

FÉRFI: De akinek hiányozna. Van olyan ember, aki szereti?

HÁZMESTER: Nem tudom mi a szeretet.

FÉRFI: Hogyan tud akkor élni? (Házmaster *nevetgél*) Jó kedve van?

HÁZMESTER: Egy idő óta. Majd magának is jó kedve lesz, ha felnő.

FÉRFI: Felnőtt vagyok. Ötvennyolc éves.

HÁZMESTER: Ez nem az évek számán múlik. Úgy gondoltam, ha szellemileg felnő. Ha nem lesznek önben szenvedélyek, vágyak, ragaszkodások. Ha végérvényesen leszámol az illúziókkal. Amíg ezt nem éri el, gyerek. Csak a gyerekek vágyódnak szeretetre és megértésre, csak ők tudnak keservesen sírni és harsányan, szívből nevetni, csak őket lehet oklevelekkel, érdemrendekkel, osztályzatokkal ámitani. A felnőtteknek is hiányzik a szeretet, a megértés, vágyódnának is utána, de rájöttek, hogy nincs ilyen, és ami nincs, azután nem érdemes vágyódnai. Aztán vagy nihilisták lesznek, vagy bölcsek, vagy nihilista bölcsek.

FÉRFI: Gyerekkoromban utáltam a házmastereket.

HÁZMESTER: Én is. Aztán a filozófia doktora lettem, majd igazságügy miniszter, aztán el-tűzeltem a diplomámat és a doktorátusomat... A többire nem emlékszem pontosan, de nem is érdekes.

FÉRFI: Igazság! Mi az igazság?

HÁZMESTER: Az ember sohasem ismerheti meg az abszolút igazságot. Mindenki hajtogatja a maga igazát, és ezt elnevezi igazásnak. Az igazság az emberen kívül, az emberen túl van... Ezért hazudik.

FÉRFI: Vagyis hirdeti igazát. Vagy hallgat.

HÁZMESTER: Akkor már közel van az igazsághoz. Az igazsághoz csak a csend méltó. [Csend.]

FÉRFI: Mit gondol, senki nem fogja észrevenni, hogy eltűntem?

HÁZMESTER: Maga eltűnt?

FÉRFI: A külvilág számára. Izolálódtam. Hallgatok, tehát eltűntem.

HÁZMESTER: Gyáva!

FÉRFI: Lehet. De szeretnék élni, és egyelőre nem tudtam jobbat kitalálni.

HÁZMESTER: Ez nem élet! Na megyek, megetetem a papagájomat.

FÉRFI: Kérem, ne mondja el senkinek, hogy élek. Az ilyesmi gyorsan terjed.

HÁZMESTER: Magának jó, ha nem árulom el?

FÉRFI: Igen. Azt hiszem, jó.

HÁZMESTER: Akkor elárulom.

FÉRFI: Mire észreveszik, hogy eltűntem, talán sikerül valami megoldást találnom, de hagyjon nekem erre időt... Kérem, ne áruljon el! Könyörgöm! Félek! Ha megtudják, hogy élek, eljönnek és megölnék. Tudom, hogy ez sem élet így, de legalább időt nyerek.

HÁZMESTER: Vagyis húzza az időt.

FÉRFI: Nem akarok ostobaságokat elkövetni. Mindent végig kell gondolnom. Kérem, ne áruljon el!

HÁZMESTER: Majd meglátjuk. (Indul.)

FÉRFI: Ne hagyjon itt kétségek között! Mondja, ígérje meg, hogy nem árul el.

HÁZMESTER: Nem tehetem. A szó nem ér semmit. Dubito ergo sum! Majd meglátjuk. (El.)

FÉRFI: *(Kulcsra akarja zárni az ajtót, de rájön, hogy elromlott a zár, Házmester után szól.)* Kérem!

HÁZMESTER: (Kintről.) Még mire?

FÉRFI: Vegyen egy új zárat! Félek!

HÁZMESTER: Majd meglátjuk.

FÉRFI: (Tétován *Házmester után néz, aztán becsukja az ajtót.*) Ide akárki bejöhet, de én nem mehetek ki. Rossz ez a kiszolgáltatottság. Valami megoldást kell találnom. Riglit szerelek az ajtóra! *(Tesz néhány lépést.)* Nincs riglim. Akkor egy nagy szög! Az is megteszi. (Indul.) Az sincs. Egyelőre nem tudok mit tenni. Vállalnom kell a veszélyt, ha már nem tudok ellene védekezni. Nem törődöm vele. Ezentúl egyáltalán nem veszek tudomást a külvilágról. Csak a túlvilágról. Hiszen végsősoron halott vagyok. Legalábbis a halandók számára. A materiális síkról át kell szállnom a szellemi síkra! Jógázni fogok, meditálni, felülemelkedem, feloldódom a végtelenben. Minden külső szemlélő számára halotthoz válok hasonlóvá. érzéketlenné válok a külvilág ingereivel szemben. meg-

próbálom felfogni, meghallani a fentről és bentről érkező jelzéseket. Elérem a szomnolencia, a szomnanbulizmus állapotát. (Hanyatt *fekszik a földre.*) Savászana! Hullapóz! Ez az! Ez való nekem! ez aktuális! Ez méltó hozzám! Itt kell kezdenem, és ez — talán — elvezet a megoldáshoz. Lássuk csak. Ellazulok, teljesen laza vagyok és áttetsző mint egy kristálygömb. Nincs bennem semmi feszültség, görcs. Üres vagyok, ellazulok. Nyu-ga-lommm! Ellazul a jobb kezem, a bal kezem ellazul, nyakizmaim ellazulnak, arcizmaim ellazulnak. Egész testem nyugodt és ellazul. A jobb karom elnehezül. A bal karom elnehezül. Egész testem elnehezül... *(Csend. Erősített mélylélegzés, szívhangok, GONG.)*

5. kép

(A zsinórpadlásról keskeny, korlát nélküli csigalépcső ereszkedik le a színpad közepére. Pantomim-trikós, fehérre mázolt arcú Bohóc igyekszik rajta lassan fölfelé. Lent, a lépcső körül emberek állnak, egyforma álarcban, karbafont kézzel, és fölfelé néznek.)

FÉRFI

HANGJA: Sokat beszélek szenvedély-nélkülségről, vágytalanságról, sérthetetlenségről, de ha egy ijedt gyerek-szemet látok, a sírás fojtogat. Azt is tudom, hogy tökéletlen vagyok, bár a tökéletesség felé való törekvést hirdetem... Hirdetem? Mondom, motyogom, ha engedik, ha meghallgatnak... Rendről beszélek és csak a káoszt érzem. Útról beszélek, miközben egy sivatagban bolyongok. Fényről beszélek és sötétségben botorkállok. Elmélyülésről beszélek és... *(Bohóc megbotlik és lezuhan. A tömeg harsányan röhög. Sötét. Korbácsütések zaja. Egy tárgyilagossággal számolja az ütések: egy, kettő, három... Világos. Bohóc a színpad közepén térdel és korbácsolja magát.)*

A: (Számol.) ...négy, öt, hat...

B Vajon fáj neki?

C: Miért csinálja?

A: Fakír!

B: Mazochista!

C: Exhibicionista!

A: Buddhista!

B: Jehovista!

C: Bolond!

(Bohóc abbagyja a korbácsolást, előrejön,

két kézzel az arcához kap és próbálja lehántani a felső réteget. Eleinte nem sikerül, aztán lassan leválik egy álarc, aztán mégegy, még néhány...

6.kép

(Az ajtó lassan kinyílik és egy fekete ruhás, fekete kalapos alak lép be, **A temetkezési vállalat ügynöke.**)

ÜGYNÖK: Jó reggelt kívánok! (Közel lép **Férfihez**, szakértelemmel vizsgálja.) Jó reggelt!

FÉRFI: Már reggel van?

ÜGYNÖK: Nem hallja a madarak csivitelését és a járművek dorombolását? Nem látja a hideg reggeli fény pázmáit? Nem érzi a friss reggeli levegő illatát?

FÉRFI: Nem állt módomban eddig odafigyelni.

ÜGYNÖK: Jó reggelt! A Temetkezési Vállalat ügynöke vagyok. Telefonon értesítettek, hogy egy hulla tartózkodik ebben a lakásban.

FÉRFI: Igen kérem, én volnék az.

ÜGYNÖK: (Nevet.) Ma reggel mindenki olyan tréfás kedvében van. Amikor elindultam ott-honról gyalog... mindig gyalog járok... a hársfák szegélyezte úton, a madarak dalától mámorosan, életvidáman és frissen borotváltan, az egyik félemeleti ablakból egy férfi mászott ki, zsákkal a hátán, fekete kesztyű volt rajta kérem, és fekete posztóálarc a szemén... Nagyon mulatságos látvány volt... mintha egy vicclapból vágták volna ki. Aztán később, egy lovas kocsit láttam telerakva kövekkel, a kocsni elé egy remegő lábú, izzadt, vézna gebe volt kötve, és a kocsis verte kérem, pedig láthatta, hogy a gebe nem mozdul, mert nem tud... Nem gondolhatta komolyan. Ahogy tovább mentem, egy tömött villamost láttam, a lépcsőn fűrtökben lógtak, egyszercsak látom, hogy az egyik fiatalember aki a lépcsőn áll lelöki a mellette állót kérem... Most meg ez a história magával. Ma reggel mindenki olyan vicces. Vagy maga tréfál, vagy az aki telefonált, de, ne haragudjon meg érte, fáradtak a nevető izmáim.

FÉRFI: Semmi nem történt.

ÜGYNÖK: Tehát, van hulla vagy nincs? (Észreveszi a rekamién heverő **Nőt.**) Óh, milyen tapintatlan vagyok... hiszen itt van. (Elindul felé.)

FÉRFI: Ne nyúljon hozzá!

ÜGYNÖK: Ki akart hozzányúlni? Én messziről megérezem, hogy nem élő test. Tehát? (Számunkérően néz **Férfire.**)

FÉRFI: (Zavartan.) Hogy szolgál a kedves egészségére?

ÜGYNÖK: Köszönöm. Bár néha émelyeg a gyomrom. Például, amikor közelebb kerülök egy hullához. De ez ritkán történik meg, mert kívül áll hatáskörömön. Ilyenkor papsajt, medveszőlő és zsálya teakeveréket iszom. Hasonló esetben önnek is tudom ajánlani. (Kis szünet.) Ön a gyilkos?

FÉRFI: Nem, nem! Én nem ölök! Csak a legyeket... néha... mert utálok a zümmögésüket.

ÜGYNÖK: Én is. Ajánlom gázosítottasson. Egy napig lakáson kívül kell tartózkodni, de aztán nyugalma lesz.

FÉRFI: Én nem hagyhatom el a lakásomat. Nekem soha nem lesz nyugalmam.

ÜGYNÖK: Szóval mégiscsak maga a gyilkos.

FÉRFI: Nem!

ÜGYNÖK: Nagy itt a por és a homály. Ide még a rigó füttye sem hallatszik be. Azt javaslom törölje le a port és húzza fel a redőnyöket.

FÉRFI: Már gondoltam erre. (Csend.)

ÜGYNÖK: Engedje meg, hogy elmondjam egyik költeményemet. Címe: A sátán. Véget ért a kába nóta./ Délibábos, lódenkabátos kolduskán-kán,/ de új szörnyek másznak feléd,/ rád kacsint a disznófejű halál./ Hajnali fényben, emberöltözékben/ sáskák, kígyók suhannak közénk szépen,/ álom száll, de ne álmodj,/ mert bokád kalodába kattant,/ és hiába csorog arany-fény/ az almás kertben,/ részeg ökor-fej röhög rád,/ és szőrös, patás lábak/ játszanak ezüst-gömbjeiddel. (Csend. **Noteszt vesz elő. Nőre.**) Ennek a hullának felvehetném az adatait?

FÉRFI: Nem hulla. Ön tévedett.

ÜGYNÖK: Az nem valószínű... de ahogy gondolja. Itt a névjegyem, kérem értesítsen, ha valahol tud egy hulláról, vagy... esetleg, mielőtt mégis meggondolná magát, hogy ön is... vagyis úgy dönt, hogy mindkettőnknek jó legyen... Biznisz iz biznisz! Ért engem?

FÉRFI: Hogyne. Tökéletesen értem, és... megértem. Amiben csak tudok, a segítségére leszek, de nagyon kérem ne meséljen senkinek kettőnk beszélgetéséről.

ÜGYNÖK: Tudok hallgatni. Valamit valamiért. Ajánlom magamat. (El.)

7. kép

FÉRFI: Eddigi ötvennyolc évem arra tanított, hogy senkiben ne bizzak meg, és már két em-

ber él, aki ismeri titkomat. A helyzetem aggasztó. Bizonytalanságban kell élnem, kiszolgáltatva a legkülönbözőbb feltevéseknek és incidenseknek. (Szenvedéllyel.) Nem szabad ezzel foglalkoznom! El kell olvasnom minden könyvet, ami vallásról, gondolkodásról, szellemről, lélekről szól! A gondolatokat át kell teljesen élnem, azonosítanom kell magamat velük! Meg kell elégednem szerény életkörülményekkel! Zárkózott leszek és alázatos. A világ nagyjaitól távol tartom magam. Vágytalan leszek, közömbös és egykedvű. Ételben nem válogatok, nem akarok megtartani semmit. Gazdagság, szegénység elmúlik. Nem szabad különbséget tennem erény és bűn között, hírnév, megaláztatás, jó és rossz között. Kerülnöm kell a bánatot, bánkódást, büntudatot. Bármit tettem, vagy bármit tettek velem, semmi sem ok az öröme, fájdalomra. A viszálykodást, gyűlölködést nyugodtan, indulat nélkül kell szemlélnem. Úgy kell látnom a világot, ahogy valaki a hegy csúcsán áll, és a mély völgybe néz. (Leül törökülésbe, vagy ha a színész tud: lótuszülésbe.) Megidézem a teljesség útját és tudományát, hogy halhatatlan szellemem drágakőragyogása elárassza a felébresztett öntudat lótuszának mélységes közepét, engem pedig sodorjon magával az elragadtatás, hogy széttörhessek minden bilincset és minden horizontot. (Sötét.)

8.kép

(**Mélylégzés, szívhangok.** Visszhangzó, rohanó léptek. Cipők, bakancsok, csizmák csattogása. Egyre több. Mintha egy végtelenül hosszú, szűk alagútban rohannának. Lihégés, sikolyok, röhejek, gépek csattogása, autótülkölés. Egy ideig még tart ez az örült, zajos rohanás, néha fények villannak föl, aztán — amikor már csaknem kibírhatatlan — hosszú, néma csend.)

NŐ: (életvidám hang) Élet!

1. FÉRFI: {mély, keserű hang} Élet.

2. FÉRFI: (könnyed, objektív hang) Ez az élet.

(Lassan kivilágosodik.)

(Középen, egy asztal körül ülnek, lassan, nyugodtan esznek. Nyilvánvalóan lehet hallani az edények, kanalak, villák csikorgását, a rágást. A rekamién fiatal pár szeretkezik. Mellettük középkorú férfi áll, átnéz felettük a falra, néha hátra lép, mintha egy képet nézne, igazgathatna. Mögöttük tiszta, fehér véccékagyló, egy kisfiú áll mellette és pisil, aztán lehúzza a véccét, odamegy az asztal körül ülő fiatal nőhöz, az be-

gombolja hátul a nadrágját. A gyerek leül a földre és kockákból várat próbál építeni, de az mindig összedől. Ez a jelenet alatt többször megismétlődik. Az asztal túlsó oldalán két idős férfi ül, sakkoznak, koppannak a figurák. Hátrább, egy konyhaszéken öregember áll és a hatalmas csillárba villanykörtéket csavar. Lassan, komótosan dolgozik. Minden egyes villanykörtéért hátra megy, kihúzza egy fiókot, az erősen nyikorog, kiveszi a körtét, feltartja, nézegeti, fellép a konyhaszékre, becsavarja. Először csak egy villanykörte ég, homály van, aztán kettő, három, amikor a negyedik körtét csavarja, hirtelen, némán lezuhan a földre, és fekvé marad. A kisfiú feláll, odamegy hozzá, nézi. Néhány másodperc után sötét. A színpad bal oldalán egy fénykörben idős, fehérhajú néni áll. Vékony, madárcsontú, madárkoponyájú. Arcán archaikus mosoly. Rövidjuju fekete ruha, fehér harisnya van rajta, egyik kezében fehér zsebkezdő, integet. Sötét. Vonatzakatolás. Erősített, rekedtes mikrofonhang a vonatzakatolás ritmusára.)

HANG: Idetted odatetted hova tetted ide tetted oda tetted miért tetted mért nem tetted hova lettél hova lettem...

(A színpad jobb oldalán egy vonatkupé fapadján kopaszra nyírt kiskatona ül. Mellette a padon kosárban fehér virág. Mozdulatlanul ül, tágrányított, csodálkozó szemekkel. Baloldalt ismét megjelenik az integető néni. Gépfegyversorozat. Fékcsikorgás, karambol zaj, sötét. **GONG.**

Amikor újra fény lesz, **FÉRFI** egyedül van, törökülésben ül.)

9.kép

FÉRFI: Valamit elrontottam. Ha nem hibáztam volna, most nyugodtan kimehetnék. Soha nem tudtam eddig fölfogni, hogy milyen nagyszerű dolog kilépni az utcára, hallani a villamosok csörömpölését, érezni a szél hideg legyintését vagy az esőcseppeket az arcomon, látni embereket az utcán, házakat neonreklámmal, és felettük a kék, fehér vagy fekete égboltot a Nappal, vagy a Holddal és a csillagokkal.. Mindezt soha nem tudtam értékelni. Süketen, vakon, érzéketlenül ödöngtem a világban, és az egészből nem fogtam föl semmit. Halálraítélt vagyok. Persze mindnyájan halálra ítélték vagyunk már születésünk pillanatában, de az ítélet végrehajtásáig terjedő idővel rendelkezhetünk. Sietnünk kell, mert soha nem tudhat-

juk, mikor és hogyan hajtják végre az ítéletet. De mivel szolgáltam rá ilyen korán? Tényleg semmit nem tettem és nincs is remény arra, hogy olyat tegyek amiért jogom van még egy darabig élni? Semmit nem tudok felhozni a mentségemre. Megértem az ítélet végrehajtására. A kör bezárult. *(Lefekszik hullapóztá- sára. A kör bezárult. (Lefekszik hullapóztá- sa. behunyja a szemét.)* Elgondolhatatlan idők óta, megszámlálhatatlan alakban elemésztetem töménytelen lényt, táplálékra, ruházatra, élvezetre, díszre, mindenféle egyéb szolgálata s elkényeztetett testemet így tartottam fenn, így voltam elég erős ahhoz, hogy az elmúlással szembeálljak. Most elkövetkezett a nap, hogy tartozásomat megfizessem. Ezt az élősdit testet áldozatul ajánlom fel s odaadom a meg- semmisülésnek. Odaadom testemet az éheseknek, véretem a szomjasoknak, bőrotem a ru- hátlanoknak, csontomat tüzelőül azoknak, akik fáznak, örömeimet odaadom azoknak, akik szenvednek, életem leheletét azoknak, akik ezzel életben akarnak maradni. *(Csend.)* De hiszen én is életben akarok maradni! Ösz- szes szerveim kifogástalanul működnek, a szí- vem nyugodtan, szabályosan ver, vérkeringé- sem zavartalan és erőteljes, mindenhová gyógyulást és életet visz, a gyomrom, a má- jam, a vesék jó állapotban vannak, jól műkö- dnek. *(Hirtelen felugrik és fekvőtámaszokat csi- nál.)* Igen, így, nem szabad elhagynom ma- gam. Fizikai erőimre is szükség van. Szükség van rám. A láthatatlan magasságból és mély- ségből jövő segítséggel, fölébredt bennem az önbizalom. Az önbizalom rendkívül fontos számomra, azt minden nap növelnem kell, mert szervezetem testem-lelkem tökéletes álla- potba akarom hozni és új életet akarok élni. Az élet nem egy sötét alagútban való végig- rohanás, tömegben, bűzben és zajban; alko- hollal, nikotinnal koffeinnel mérgezetten; az ember több ennél, az ember isteni tulajdonsá- gok letéteményese, az emberben végtelen le- hetőségek rejtőznek. Miért van mégis az, hogy tehetséges, jobb sorsra érdemes embe- rek, úgy élik le az életüket, hogy még saját maguk sem veszik észre, és még molekulájá- vá, vagy molekulájának parányi részecskéjé- vé sem válnak annak a végtelen láncolatnak, amely a világ megváltásának reményében jött és jön létre? Felesleges volt megszületnie és nevetséges értelmetlenség az élete, jelentéke- len epizód a halála. Egyáltalán: tehetséges- nek mondható-e egy ilyen ember? A tehetség nem tör-e minden körülmények között utat és

teret magának? Az én életemnek mi értelme volt? Az én haláloamat ki vette észre? Változ- tatnom kell életmódomon. Nem szabad átén- gednem a teret negatív gondolataimnak. Úr- rá kell lennem a helyzeten. Érzem, ahogy árad belém, felszabadul bennem a béke, az egészség, az erő, a szeretet és a szellemi erő sugárzása. Egész lényemet nyugalom, erő és szellemiség hatja át. Testben és lélekben át- alakulok, új emberré válok. Most már semmi sem aggaszt, mert felébredtek a bennem rej- lő szellemi erők s azok segítségével minden akadályt leküzdök. Új és világos gondolataim vannak. Átlátszóan tiszta a fejem, mint egy pohár tiszta víz. Csak jó gondolatra gondo- lok, minden jó gondolat befogadására képes vagyok. Ez a jó alapgondolat, hogy az élet legyőzi a halált, az egészség a betegséget, az erő a gyengeséget. *(Elindul a rekamién heverő NŐ felé, leül mellé, simogatni kezd a haját, kezében marad a szőke paróka. A re- kamién egy kopasz rongybábú hever.)* Gyűlöllek! Gyűlöllek! Illúzió! Az egész hazug- ság! Ébredj fel! Hazugság! Hazug illúzió!

10. kép

NŐ: *(Hozzálép, fejére teszi a kezét.)* Ne győ- törd magad kedves. *(FÉRFI felkapja a fejét. Szél fúj. Mintha lepedők lobognának, aztán lombok. Derűs erdei zajok: madárcsivitelés, tücsökciripelés, lombusogás. NŐ meztelenül fut. Csak rajta van fény. Enyhén emelkedő dombon fut fölfelé. Hosszan, némán, csendben fut, csak az erdő zaját lehet hallani. Sötét.)*

11. kép

(Amikor újra kivilágosodik a színpad, mindent vastag por fed, mindenfelé könyvek hevernek nagy kupacokban, a virágok abnormálisan megnöttek, szinte burjánznak, lassan benövik az egész szobát. Évek teltek el. FÉRFI meglepő- en fiatalos mozgással fel-alá járkal a szobá- ban, leakaszt a falról egy expandert és dühöd- ten huzigálni kezdi.)

FÉRFI: Úrrá kell lennem a helyzeten! Úrrá kell lennem vágyaimon! Minden szenvedés oka a vágy, a szenvedélyek, a fixáció! Ragaszkó- dás a földi gyönyörökhöz. *(Az egyik kupac-*

ból kivesz egy könyvet, olvasni kezdi.) Amikor azt állítjuk, hogy az élet célja a gyönyör, nem a tivornyázók gyönyöreiről, és nem az élvezethajhászásban rejlő gyönyörűségről beszélünk, hanem arról, hogy testünk és lelkünk mentes legyen a fájdalomtól és a zavaroktól.

(*Felkap egy másik könyvet, olvas.*) Ha egy hindu otthagyja a világot, hogy a jógának éljen, akkor ezt korántsem azért teszi, mintha az élet örömeiről lemondott volna. Nem! Ő csak a mulandó örömeiről mondott le, de ezt nem érzi lemondásnak! Mint ahogy a gyermekségből kinőtt fiatalember nem érzi lemondásnak, hogy ólomkatonáival nem játszik többé. Ő is elhagyja az illúziók világát a valóságért. (*Leteszi a könyvet.*) A személyünkben lakozó vágyak tesznek rabszolgákká. Ha ezektől megszabadulunk, elérjük a teljes szabadságot. Az egyedüli, igaz szabadság a teljes vágytalanság. A vágytalanság elérése a legfőbb cél, mert a vágytalanság szabadít meg az anyagi világ csalóka káprázataitól. A vágytalanság szabadít meg a gonosztól, mert alantas ösztöneink nem tudnak többé úrrá lenni rajtunk. A vágytalanság szabadít meg a szenvedéstől, mert minden szenvedést a ki nem elégített vágyak okoznak. A vágytalanság szabadít meg a halálból, mert ha a vágyak nem húznak le többé az anyagi világba, megszűnik számunkra a születés és a halál örök körforgása... (*Csend.*) Nem megy! Hiába minden! Tele vagyok keserűséggel, fájdalommal és elégedetlenséggel! Hiába minden keleti injekció, én izzig-vérig európai vagyok! És ember, nem szent! Bárhova nézek, mindenütt ellentmondásokat látok, és úgy érzem, nincs erőm tisztázni. (*Csend.*) Rossz egyedül. Ez életbenmaradásom három-ezerkilencszáz nyolcvanhetedik nagy tanulsága. (*Felemel egy könyvet, a Bibliát, és olvasni kezdi.*) Mikor Mária Jézus közelébe ért és meglátta őt, e szavakkal borult a lábához: "Uram, ha itt lettél volna, nem halt volna meg a testvérem." Amint Jézus látta, hogy sír, és hogy a vele jött zsidók is sírnak, lelke mélyéig megrendült. „Hová tettétek őt?” — kérdezte. „Jöjj, Uram, felelték, nézd meg!” Jézus könnyekre fakadt. „Nézzétek, mondták a zsidók, mennyire szerette őt.” Betániában, Máriának és nővérének, Mártának falujában, volt egy Lázár nevű beteg. Mária kente meg az Urat illatos olajjal és törölte meg a lábát a hajával. Testvére, Lázár volt beteg. A nővérek megüzenték neki: "Uram, akit szeretsz, beteg." ...Jézus szerette Mártát, nővérét Máriát, és Lázárt. Mikor tehát meghallotta, hogy beteg, két napig még helyben

maradt, de aztán így szólt tanítványaihoz: "Menjünk ismét Judeába." ..."Lázár, a mi barátunk, elaludt, megyek, hogy fölkeltesem álmából." Mikor Jézus megérkezett, Lázár már négy napja a sírban feküdt... „Uram, szót Márta Jézushoz, ha itt lettél volna, nem halt volna meg a testvérem, de tudom, hogy most is, bármit kérsz az Istentől, megadja neked." Jézus megnyugtatta: „Testvéred föl fog támadni.” ...Jézus még mindig mélyen megindulva, a sírhoz ment. Az egy kővel elzárt barlang volt. „Vegyétek el a követ”, szót Jézus. Elvették a követ. Jézus égre emelte tekintetét és így imádkozott: „Atyám, hála adok neked, hogy meghallgattál. Én ugyan tudom, hogy mindenkor meghallgatsz, csak a körülálló népért mondom, hogy higgyék: Te küldöttéi engem.” E szavak után hangos szóval kiáltott: "Lázár, jöjj ki!" A halott azonnal kijött. Lába és keze pólyával volt körületekerve, arca pedig kendővel bekötve. Jézus így szólt: „Oldjátok fel őt, hogy járni tudjon.” — (*Egyre lázasabban.*) Lázár, a beteg barát, tehetetlenségünk megtestesítője. Egonknak az a része, mely nem tud megnyilvánulni, megvalósulni, aki háttérbeszorultan ül a palota, a Jeruzsálemi Templom előtt és koldusként várja, hogy a Tudat felhasználja képességeit. Lázár üldözött és jelentőségét vesztettnek látszik. „Lázár, a mi barátunk, elaludt.” Vagyis: a barátság, a szeretet vagy beteg, vagy alszik, vagy meghalt bennünk, és ha meghalt, mi sem élünk. Meg kell gyógyulnunk, fel kell ébrednünk, fel kell támadnunk! Ha ez meg nem történik, ha nem támad fel bennünk a szeretet, akkor halottak vagyunk és azok is maradunk. A barátság a negyednapos, vagy több éves halott Lázár bennünk, ennek feltámasztása a jövő, a tévedésektől, zsákutcáktól megszabadult, isteni képességeivel összebékülő ember feltámasztásának a jelképe... Az Ego magában rejtli a tévedések csíráját, ezáltal képes tudatával feltárni a tévedések okait, megtisztulni a tévedésektől. Passzivitás árán tudatosítja az emberiség összes tévedéseit, és teljes hatalmat nyer az emberiség megváltoztatásához...

12. kép

FÉRFI MÁSIK

ÉNJE: (Lehet *csupán hang is.*) Ne prédikálj! Kinek prédikálsz? Teljesen egyedül vagy. Mit karattolsz itt „az emberiség megváltoztatásáról”, amikor még önmagadat sem tudod megváltoztatni. Rab vagy! Bezárva az önma-

gad által emelt falak közé. Vedd tudomásul, egy köldöknéző, lázas agyú rab vagy.

FÉRFI: Lázár feltámasztása után az ego nem igényli a nyilvánosságot, csupán azzal foglalkozik, hogy kifejlessze önmagában a teljességtudatot, teljességérzést, a tökéletes cselekvés, a tiszta indulatok képességét...

MÁSİK: Ez szépen hangzik, csak éppen hazugság, önámítás. Benned nem támadt föl Lázár, nem ismered a barátságot, a szeretmet... nem is tudsz szeretni! Okoskodsz, hajtogatod a magadét, de mit tudsz te itt „cselekedni”? Kivel szemben születnek meg benned azok az ominózus „tiszta indulatok”? Esetleg önmagaddal szemben, de ezek csak indulatok. Kétségbe vonom a tisztaságukat.

FÉRFI: Keretek közé zársz mindent a materialista agyaddal... vulgarizálsz... A szellem nem ismer határokat, falakat... A szellemi erőnek kisugárzása van!

MÁSİK: A koporsóban? Lázárt ki kell onnan valakinek hívni, életre kell kelteni, meg kell szabadítani a kötelekeitől... Neked pedig sohasem lesz ehhez elég erőd. Itt csücsülsz gúzsbakötötten, görcsökkel, zavaros, sötét indulatokkal, kétségekkel egy koporsóban.

FÉRFI: Ennek a barátságnak először is önmagunkban kell megszületni... létre kell jönnie a tudatos tanító ember és a passzív háttérbe-szorítottságot elviselő Ego-rész között...

MÁSİK: Te volnál a tudatos tanító ember, mi?! És én a passzív, háttérbe-szorítottságot elviselő Ego-rész?

FÉRFI: (Mániákusan.) Lázár a palota előtt, a

szegénység, az egyszerűség, természetesség, mely a jövő emberiségét jellemezni fogja... és ehhez rád is szükség van, hiszen te tényleg egyszerű vagy és természetes...

MÁSİK: Jó, hogy nem mindjárt hülye. Torkig vagyok veled! Megöllek!

FÉRFI: Ne! Őrült!

(Fékcsikorgás, *karambol-zaj, szirénázás, rohanó léptek, mélylégzés, szívhangok, GONG.*)

Utójáték

(Kórház. Gördülő mütös-kocsin **Mütös** betol/a **Férfi**, akinek a feje, karja, mellkasa bepólyálva. **Orvos** és **Nő** halkan beszélgetnek.)

ORVOS: Amikor behozták a kórházba, rögtön felismertem a tanár urat. Egyetemista koromban többször kerestem, de nem sikerült találkozunk. Az iskolában senki nem tudott róla semmit. Össze-vissza beszéltek... Volt aki azt mondta, kivándorolt, mások szerint halott, megint mások szerint súlyos beteg. A tudakozónál azt mondták, ilyen személy nem létezik. A házmaster is zavarosan beszélt...

NŐ: **Itt** maradhatok?

ORVOS: Természetesen. Csak nagyon tessék vigyázni. Nem szabad felizgatni. Most alszik, és ez a legjobb amit tehet.

NŐ: (Egy székletet visz **Férfi** ágya mellé és leül. Sötét.)

Vége

